

Commissie Voldoende water en droge voeten

Datum: 20 augustus 2026

Waterschap De Dommel

Als het regent, moeten we aan de droogte werken

Geachte dijkgraaf, geachte bestuursleden, dames en heren,

Half juni ben ik hier bij het waterschap geweest om met een ecooloog te spreken over mijn zorgen over de droogte in dit gebied. Ik zei tegen hem:

“Kijk naar de hemel. Het is compleet blauw en vanaf het najaar van vorig jaar heeft het bijna niet geregend. Planten en bomen zijn nu al aan het verdrogen. Vind je dat niet vreemd?”

Vervolgens stelde ik hem de vraag:

Wat als deze droogte niet langer een uitzondering is, maar iets waar we structureel rekening mee moeten houden?

Ik was toen zo bezorgd over de droogte dat ik tegen hem zei:

“Vanaf nu telt elke druppel.”

Inmiddels zijn we half augustus en zien we hoe de droogte zich verder ontwikkelt.

Daarom wil ik vandaag vooral aandacht vragen voor iets waar we volgens mij nog te weinig naar kijken:

Droogte begint niet pas in de zomer. Droge winters en het voorjaar bepalen met hoeveel water we de zomer beginnen.

Deze lange droge periode heeft een grote impact op de hydrologie, de ecologie en al onze activiteiten. Dat zagen we bijvoorbeeld in 2025 en 2026, met gevolgen voor waterdieren en planten die afhankelijk zijn van water.

Een soort die we al meer dan tien jaar volgen is de **Zwartpootpanter**. Dit is een kokerjuffer, die als ernstig bedreigd op de Nederlandse Rode Lijst staat. Hij kan goed tegen droge zomers. Maar van het najaar tot het voorjaar heeft hij genoeg water in de beek nodig en dat is maar een voorbeeld.

We kunnen niet de droogte zien alleen als een **zomerse crisis. Droogte kan al in de winter beginnen. Het water dat we in de winter en het voorjaar kunnen vasthouden, kan het water zijn dat we de volgende zomer nodig hebben.**

En juist daarom zie ik dit als een belangrijke aanvulling op het project Watertransitie.

Mijn vraag is:

Hoe kunnen we droogte eerder herkennen en op tijd samen handelen?

Om deze vraag gedeeltelijk te beantwoorden, wil ik graag drie punten naar voren brengen.

- **Het eerste punt gaat over regionale waterbewustwording en communicatie.**

Water is voor veel mensen in Nederland nog steeds vanzelfsprekend. Men zegt: “Het komt gewoon uit de kraan”. Maar water van goede kwaliteit is niet altijd beschikbaar.

We kunnen mensen bewust maken van de waarde van water. Daarvoor kan Waterschap De Dommel een regionale en structurele educatie- en bewustwordingscampagne opstellen, gericht op inwoners, scholen, bedrijven en de landbouw.

- **Het tweede punt is een integraal Droogte-Dashboard.**

Het doel is **eerder zien wat er aan het hand is**.

Daarin wordt niet alleen de droogte-index, zoals de SPEI, bepaald, maar worden verschillende signalen bij elkaar gebracht: grondwaterstanden, bodemvocht, beekafvoer, watergebruik, kwetsbare biodiversiteit en bijvoorbeeld de ontwikkeling van blauwalgen.

- **Het derde punt is een Dommel Droogteladder.**

De doelen zijn vroeger signaleren, sneller handelen, watergebruik proportioneel beperken, waarbij niet-essentieel gebruik als eerste wordt beperkt en duidelijke verantwoordelijkheden creëren.

De droogteladder is een systeem dat uit verschillende droogtefasen bestaat. De signalen, die op het droogte-dashboard staan, bepalen de fase. Bij elke fase hoort een serie maatregelen, wanneer er moet worden opgeschaald en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan.

De volgende kan de fasering zijn en de verschillende fasen:

Fase 1 – Normale situatie. Het belangrijkste doel in deze fase is **preventie**.

In deze fase is de waterbeschikbaarheid voldoende en zijn er geen acute problemen.

Maatregelen

- structurele monitoring van grondwaterstanden;
- monitoring van beekafvoer en oppervlaktewater;
- stimuleren van water vasthouden en infiltratie;
- stimuleren van regenwateropvang;
- educatieve campagne over zuinig watergebruik;
- stimuleren van waterbesparing door landbouw en industrie;
- voorbereiding van maatregelen voor langdurige droogte.

Fase 2 – Verhoogd droogterisico. Het doel is geactiveerd een **droogte-overleg** tussen de betrokken partijen en bepalen den **wie is verantwoordelijk voor** elke maatregelen.

. Deze fase wordt geactiveerd wanneer meerdere indicatoren aangeven dat de waterbeschikbaarheid structureel achteruitgaat.

Mogelijke indicatoren zijn:

- dalende grondwaterstanden onder de gemiddelde per mand;
- afnemende beekafvoer onder de gemiddelde per mand;
- langdurig neerslagtekort na drie manden na b.v. het voorjaar;
- lage bodemvochtigheid in relatie met de gemiddeld;
- ongunstige weersverwachtingen, neerslag tekort en hoge temperaturen;
- toenemende waterbehoefte.

Maatregelen

In deze fase wordt vooral ingezet op vroegtijdige vrijwillige maatregelen:

- campagne die oproep tot waterbesparing;
- waarschuwing aan grote watergebruikers;
- stimuleren van efficiëntere beregening;
- extra water vasthouden waar mogelijk;
- beperken van niet-noodzakelijke wateronttrekkingen;
- intensiveren van monitoring;
- overleg met landbouw, industrie en Brabant Water.

Fase 3 – Ernstige droogte : Het doel van deze fase is maatregelen nemen

In deze fase zijn de waterbeschikbaarheid en de ecologische functies van het watersysteem duidelijk onder druk komen te staan. De maatregelen worden niet langer uitsluitend vrijwillig.

Mogelijke maatregelen

- tijdelijke beperkingen op grondwateronttrekkingen waarvoor het waterschap bevoegd gezag is;
- strengere regels voor beregening;
- tijdelijke onttrekkingsverboden voor oppervlaktewater;
- verplichting tot waterbesparing voor bepaalde grote gebruikers landbouw, industrie en drinkwater
- beperkingen voor niet-essentieel watergebruik; b.v. invullen van zwembaden in huizen. etc.
- extra bescherming van kwetsbare natuurgebieden;
- maximaal vasthouden van beschikbaar water;
- intensivering van handhaving.

Fase 4 – Extreme droogte: het doel is de **niet-essentieel watergebruik wordt maximaal beperkt** voordat essentiële functies verder onder druk komen te staan.

Deze fase wordt bereikt wanneer de droogte leidt tot een ernstige bedreiging van bijvoorbeeld:

- grondwaterbeschikbaarheid;
- ecologische waterkwaliteit;
- kwetsbare natuur;
- beekafvoer;
- landbouwkundige functies; industriële processen
- drinkwatervoorziening.

Mogelijke maatregelen

- Campagne: Oproep op maximale water sparen voor alle groepen van de maatschappij.
- maximale beperking van niet-essentiële grondwateronttrekkingen;
- strengere beregeningsbeperkingen;
- beperking van industrieel watergebruik waar alternatieven beschikbaar zijn;
- verplichte waterbesparingsmaatregelen voor grote gebruikers;
- tijdelijke beperkingen voor bepaalde vormen van drinkwatergebruik;
- versneld inzetten van alternatieve waterbronnen;
- maximaal vasthouden van oppervlaktewater;
- extra bescherming van kwetsbare natuur om branden te voorkomen;
- dagelijkse monitoring van kritieke indicatoren, sterfte van vissen, macrofauna, blauwe algen, etc.

Hierbij ook extra maatregelen voor de verschillende stakeholders:

Drinkwaterbedrijven

- **Watergebruik beperken:** tijdig communiceren over vrijwillige en verplichte beperkingen.
- **Bewustwording:** campagnes over zuinig watergebruik.
- **Getrapptarief:** een hoger tarief bij bovenmatig watergebruik tijdens droogte.

Landbouw

- **Waterefficiëntie:** droogtebestendige gewassen, efficiënte irrigatie en druppelirrigatie stimuleren en cofinanciering. Putten gebruiken alleen in het begin van de droogte in periodes van droogte of extreem droogte geen putten gebruiken.
- **Waterbuffers:** bassins aanleggen en vullen in natte perioden en gebruiken in droge periodes.
- **Meer groen:** heggen, boomsingels en kleine landschapselementen langs sloten en watersystemen herstellen om verdamping te beperken.

Industrie

- **Watergebruik beperken:** hergebruik van proceswater en gesloten watersystemen stimuleren.
- **Regenwateropvang verplicht stellen** en meer groen aanplanten op bedrijfsterreinen.

Gemeenten en inwoners

- **Regenwateropvang stimuleren of verplicht stellen** bij woningen, zodat water beschikbaar blijft tijdens droge perioden om tuinen te sproeien.
- **Geen zwembaden vullen tijdens droge periodes**, wel bij sport maar niet in huizen.
- **Meer groen in de steden:** inheemse bomen en groen aanplanten voor betere infiltratie, minder verdamping en minder hittestress.
- **Droogte standaard meenemen in de ruimtelijke planning** bij nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen.

We kunnen deze voorgestelde punten en alle extra maatregelen tegen droogte niet alleen uitvoeren. Net als bij iedere natuur- of sociale crisis moeten we **dit samen doen. Samen met de Provincie Noord-Brabant, Brabant Water, de landbouw, de bedrijven en natuurlijk samen met ons, de inwoners.**

Inclusief beter van uit een landelijke niveau via b.v. Unie van waterschappen of Rijkswaterschap.

Mijn oproep vandaag is daarom eenvoudig:

“Vanaf nu telt elke druppel, anders is het te laat”.

Laten we nú beginnen met extra maatregelen om minder grondwater te gebruiken.

Laten we deze winter en voorjaar het water vasthouden, zodat we genoeg water hebben voor de droogte van morgen.

Laten we beginnen met een brede campagne waarin de waarde van water centraal staat.

Laten we boeren helpen met efficiëntere irrigatiesystemen en de industrie stimuleren om circulaire watereconomie te ontwikkelen.

Want water besparen is geen keuze voor later. Het is een verantwoordelijkheid van vandaag.

Dank u wel.

Maria Judith Sanabria

Stichting Semblis

Tel : 0651445365

m.sanabria@semblis.org

